

Pühade helinad

Sihavõtte pühadeks.

Toimetanud ja väljaannud T. M. Franzdorf.

Hind 5 kop.
Postiga 7 kop.
100 lehte . 4 r. — k.
100 postiga. 5 „ 50 „

Kes 4 eks. tellib saab
1 ilma hinnata
Kes 5 postiga tellib
saab 1 prii.

Tellida: TOIVO VAALMA
KOGUST
Г. НАРВА, Т. М. ФРАНЦДОРФ.
Kuulutuste hind: 5 k. rida.

Ülestõusmise püha hommikul.

Nüüd lõpnud wastaliste sõit,
Sest meie Issandal on wõit —
Auu kiitust, tänu andkem!
Haud awand end ja surnukirst,
Ja surmast tõusnud Eluwürst —
Sest röömsad olla püüdkek!...

Surm, kus on sinu oda nüüd,
Kus, põrgu, sinu wõimu püüd —
Meil eluwäraw lahti!...
Nüüd armu sõnum kõlamas:
Me' Kristus jälle elamas —
Ei Eedeni ees wahti!...

Sest Halleluja laulgem nüüd,
Meil wõit on käes ja kadund süüd —
Nii kõlab ilmast läbi. —
Wõit oli meie Issandal.
Suur wõit on Elu kuningal —
Ja põrgu wõim, sull häbi!...

Elwine Feldmann.

Ülestõusnud!

„Kaljud, hauad, läksid lahti —
Surmawõitja ees!...

Ülestõusmise armjad, rõõmurikkad pühad,
on meil jälle käes. Ülestõusnud, ei mitte
ära mädanenud, maaks ja mullaks jaanud,
on see, kes see igawene elu, tee ja tõde on.
Ülestõusnud, ei mitte hukka jaanud, ei ära
kadunud, on meil me Jumalapoeg Jeesus
Kristus ise. See, kes ristijambas rippus,
see keda ka hauda maha maeti, nagu meie-
gagi teha hje, see ei jäänud mitte sinna, ei

wõinudki jääda, sest Tema aje oli teisel,
Tema koht kõrgemal — Ta pidi aga jeda
kõik ära elama, läbi tegema, sest karistus
oli Tema peal et meil pidi jelle läbi elu
olema.

Oh juur, suuremata arm! Oh kallis, kadu-
mata anne! Jumal ise on jedasama teed
pidanud käima. Ta on oma ainja poja,
mis üks kõige juurem õnn ja arm on —
karistuse alla pannud, hauda jaatnud, et
Tema oma seal wiibimisega meile jeda paika
pidi pühendamata, puhastama, walgustama,
paika — kuhu kõik liha ära kaub, peabki
kaduma, sest surm on ju pattu palk. Kuis
tõstab see meie teadmist, kuis ülendab meie
meeled rõemule, see teadwus, see kindel aim:
Kristus on ise meile me hauda puhastanud,
Tema on ise seal sees puhunud — mida
peame me weel kartma, kelle eest tagasi põr-
fama?...

„Surm, kus on nüüd sinu astel? Põrgu-
haud, kus sinu wõimus?... Neid meil enam
karta ei ole. Surmal on astal, see astal,
mille tõttu meie igawesejeks ajaks hauda olek-
sime kõdunema pidanud jääma ära, katki
murtud — teda meil enam karta ei ole. Ja
põrguhaud, see paik kuhu meie ülekohtused
hinged ifka oleks wäärt olnud kord kaduda —
on nüüd oma wõimuse, oma mõju kanta-
nud, sest Kristus on ise seal käinud, on ise
jurma, ja põrguhaua ära wõitnud!...

Oh armu, oh heldust!

Ülestõusnud? Jah, Tema kes ka meie
kõmbel oli hauda pandud, et Ta pidi seal
mädanema, pidi seal kõdunema — tema on
aga sealt ülestõusnud, ei ole mitte sinna
mädanema, kõdunema jäänud. Ülestõusis
elu ise. Ja kas ei peaks nüüd fiis ka meiegi
ülesje tõusma, tööle ja teole wirguma? Kas
ei peaks meie mitte püüdma, jeda wa pattu-
wõid, pahna ja kõhna, oma hingede pealt

ära loputada, küürida, puhastada ja ka ülesse ärgata, ülesse tõusta omaist patuunest, liha laiskusest ja korratumast kombedest?...

„Kristus on ülestõusnud!“ kuuleme me' kodu ja kirikus. Tema on surmasti ülestõusnud, on elavaks saanud! Kas ei peaks meie sedasama tegema? Kas ei peaks me' kena kewade ülesse ärkamisega mõidu ka püüdma ülesse tõusta, elule, tööle ja teole ärgata, üles, jah üles, kõigest kombeta elust. Jah, jeda me küll peakime. Sest mis on sellest kasu, kui me ikka wana lihameele järele jändame mis jellest kasu, kui wana kurja orjame? Ei mingisugust! Ja jellep siis mu wend ja õde: wirgugem, neil kätte jõudnud kallitel ülestõusmise pühadel, ka ise üles! Waattem, kenat kewade üles wirgumist, elule, tööle ja teole, ärkamist, kas ei tunneks nagu jeda nähes, ka meiegi hing, meel ja mõistus — ülesse ärkamise tungi omaist südamest läbi hoowawat, kas ei tahaks ka temagi, — meie wana patune süda, — nagu kuhugile, puhtamasse ja paremasse — ära lennata? Küll wiist. Ja wajutagem siis waimus üksteise kätt ja laulgem:

„Omnistatud, rõõmsaid ülestõusmise pühapäid!...“

E. M. S.

Mis neid lahutas.

Lahke Eõnamaa lapsed, ilusa Italia inimesed olivad nad mõlemad — noormees, kurwa, kahwatu näo ja pruunide, käharate juukstega — ja õrn, liigutawa, pruuni jumelise palede ja kaugele waatawate filmadega, musta- lokiline tütarlaps.

Wend wiuliga, õde kandlega ja kirgliku, magusa häälega rändasiwad nad ju lapsepõlwest saadik maalt, maale, linnast linna — jündinud laulikulud, kõrgete waimuannetega ehitud; täna olivad nad Wenemaa pinna pääl esimeesese linnasje astunud.

Sügijene ämarik mähkis majad oma hõlma,

niiste, külm õht fundis tütarlast wärisema. „Põhjamaa on kare!“ sosistas ta, pääd wenna õlale toetades. „Lähme mõdrastemajasse, Andreo!“

Pehmelt käib kitsas, pikkade sõrmedega käsi üle neiufese läikivate lohkide.

„Wara weel, Gianetta, (Tshianetta) mängime weel kord.“ Ja kunstnikud astusiwad kitsasse, pimedasse hoowisse mida ainult kapest aknast paistew tume tulewalgus walgustab. Suu on porine, maja treppi pääl puhastab naesterahwas ühte riidetükki.

Aralt, nagu jurewalt käib rõhutatud toon läbi hoowi! ja sellele järgnewad afordid täis igatsust ja leina, nagu sügijene tuul mis üle kõrrepolbude lehwib ja lehtedeta kaskedes ülesseatud tuule-kannelt helistab, ja kaasa nuuskub ja wäriseb nõiduw hääld kauge kodumaa wabaduse mõitlustest, ilusa Italia siinistest mägedest ja hiilgawast taewast, orus närtsiwatest Alpi- lilledest ja kuldsetest wiinamarja kobaratest, ta kurdab kurjuse ja wiletsuse üle, mis ka paradiislikudest Rāshemiri-orgudes elu kihwtitab ja hingepiinast, mis wūrsti südant niisama närib, kui kerjajalgi.

Siin ja jään awatakse aknad, hoow kogub lapsi ja noori inimesi täis, üle uulitsa tõtawad inimesed ilusat mängu kuulama... harimata, rumal hull! Piisufesed plikad nurisewad, et „tantšida ei jaa,“ noored mehed hirwitawad, et „wiul kääkjuda nagu wirisew laps“. neiud pahandawad, et laulu sõnadest aru ei jaa, wanad inimesed lõiwad käega ja läksiwad tuppä. Jah, muusika on hingekeel, aga ka jeda keelt peab õppima! muidu ei jaa ka tema sõnadest aru!

Kunstnikud waatawad üksteise otša; kurblik naeratus lehwib nooremehe näust üle, tume puna wärwib filmapilguks neiufese paleet, tema peened sõrmed langewad kandlekeeltelt alla ja wiimne toon kustub ta wärisewatel huuletel, kui tagasi hoitud nuuskumine.

„Lähme ära, Andreo! palub ta.

„Dota weel, Gianetta!“

Ja rõõmsad, kerged helid tulewad wiulist kuuldawale, helid täis elurõõmu ja elu armastust. Andreo näeb oma waimuõilma ees igawest Nooma. Kuis järawad ta kul-

latud kuplid ja tornid, kuis panewad hinge pöbjatus auukartuses ja imestuses wärisema ta surematad meistri tööd, ta kirikud ja paleed, ta pildid ja kujud ja Italia imelik muusika, ta süttitaw laul, ta kõrglik mäng, kuidas lõhestab südant ja tõstab teda ühtlasi taewa, see muusjade kaunim öde! Ja pilwita taewas kõrab lugematais tähtedes, lilled laotawad uimastawat lõhna, Apenniini mägede ladwadel hiilgab külm kristall, ja palawa-werelised Eöunamaa neid, kerged kui julekesed heljuwad haljendawal murul, noor, õitsew elu liigub kolosseomi waremotel, minewiku hirmuaid mälestusi sunnib õnnerika tulewiku õnnis lootus ununema, ja Watikani'is istub „kõigepüham mees“, ilma kõige kõrgemal auujärjel!

Andreo ei mängi enam; õnn ja rõõm, wõidu hõiskamine ja tore lootus sulab ta mänguriista neljal keelel kergelt, nägemata kujuks ja laguneb siis õhus laiali. Kõik, mis kunstniku mälestuses mölgub, tungib wiilki kaudu kuuljate kõrwusse, aga — nad ei saa aru! Sääli, kus wiis kergelt, trillerittega heliseb, asuwad mõned polka tantjule ja kus kirglik rõõmutorm „forte fortissimo“ kõlab, ütlewad nad nukralt: „Nii ruttu ei tantsi ükski“. Siiski toowad mõned oma ande — mõned wass kopikad ja panewad tütarlapse pihusse. Warsti on hoow tühi.

Hõiskaw „Victoria“ lõppeb hingesse tundiva oigamisega ja, pääd rinnale lastes astub Andreo õega tänawale. „Siin ei mõista meid keegi!“ kurdab wiimane.

„Mu hinge hää!“, jostitab wend kurwalt, „mul on kahju et ma teda niisuguse hulga ees kuulutama pean.“

„Ma olen wäsinud,“ ütleb tütarlaps, Andreo, seisatame weidi: Nad lähenewad teine pool teed seiswale majale ja toetawad end müüri najale.

See on suur, ilus, kahekoradne maja. Ülewal korra pääl on aken weelgi awatud, ja noor naesterahwas waatab jäält alla, ta kõrwal seijab mees ia keerutab pahaselt oma moffahabet.

„Ma palun Sind, Gerika, pane aken kinni, Sa külmestad ennast.“ Käskiw ja uhke on see hää. Naesterahwas teeb paluwa lii-

gutuse: „Dota weel, Emil... waifi...“ ta jääb kuulatama.

„Su silmad on nii tumedad, neis on pisarad, Gianetta.“

„Pöbjamaa külm udu teeb nad tumedaks“...

„Su hää! wäriseb, mis rõhub Sind! Meil on weel raha, meil on korter walmis, ole mureta, õekene.“

„Keegi ei mõista meid,“ kaebab neiuke, „miks peame meie nendele mängima ja laulma, kes meie püha kunsti naerawad, meid pilkawad ja teotawad? On need kopikad nii palju wäärt, et nende eest oma hinge nendele müüma peame? Astume mõnesse teatrisse, mina ei taha enam uulitsal laulda, mina tahan, et mind mõistetaks, ehk hakkame mõne ümberrändaja seltsigi liikmeks!“

„Gianetta“, walusalt wäriseb nooremehe hää. „Kas Sa arwad, et mina teistiti tunnen? Oma südamewerd arwan ma nendesse toonidesse woolawat, mis mu käsi wiulisti wälja meelitab, ja kui ma näen, et keegi sellest aru ei saa, siis on mul nii ütlemata walus. Walus walus on kõige kallimat jagada ja tunda, et wastuwõtja seda selleks ei pea, aga ometi, Gianetta, meil on Jumalik eesõigus Hadesse piinasid ja Eluümmi õnne teistele tuntawaks teha, meie tohime taewaliski nectari juua, meie tohime teada ja tunda, et meie ärawalituid oleme — Gianetta, kas siis jelle pääle mõtlemine meid trööstida ei suuda? Ma tunnen tungi kõik, mis mind rõhub, ehk õnnestab, liigutab, ehk wihaga täidab, iluhäästes awaldada, Sina niisama õeke, seda ma tean: Tõsi on, et äge walu südant närib, kui kusagil wastukõla kuulda ei ole kui ükski hing meie hingele ei wasta, kui ta nagu kõrbes kiskendama peab aga meie ei wõi teistiti. Meie kunst on meie elu, meie hing, tehtagu teda kui tahes kibedaks ja kurwaks, meie elame siiski, meie ei suuda temast lahkuda ja sunnitaks meid temast lahkuma, siis oleks see meie surm, kui ka mitte ihu — siis ometi waimusurm. Mina ei wõi oma annet ka nii palju takkistada, et teda teiste walitjuse alla heidan. Wabalt tahan ma teda, oma püha kunsti teenida

ja ega ja mind maha ei jätta, öde? Olgu meie elu wilets, meie ümbrus tuim, lõhkegu meie südamed wahel meecheitmiſes — meie waba kunst, meie ilus muuſa taſub meile rikkalikult ja ikka ja ikka jälle wõib meie hing wägewa „Victoria!“ hüüda! Eks ole õige Gianetta: waba kunst on walitute oſa, kannatada ja kurwastada on meil loomulik aga oma wabadust ei anna me' käest!”

Järsku tõusis neiu püsti: „Zah Andreo, Sinu wäike Gianetta ei lahkü sinust, ei wõi lahkuda, ta on õnnelik, anna talle ta lapsit tuju jälle andeks! Päheme siin on külm“...

Wiimne kui sõna oli ülesse kuulnud. Nooremehe äge, kirdeline kõne ja lauljanna waimustatud, hõbe selge hääl.

Pikkamiin ajas kuulatav naesterahwas ennast afna päält üles ja tõmbas jelle kinni. „See kõne oli iſegi muuſika,“ ütles ta jelle juures waimustatult. Kui ilus lauluwiis kõlab nende keel, kui kõlawad hääled. on neil — sündinud kunstnikud! „Emiil, kuulſid Sa kõit? Wiimjete sõnade juures pööras rääkija end mehe poole.

Tuba oli maitſerikkalt ja toredalt jiste ſeatud. Laua peal põles rooſa kuppiliga lamp ja heitis mõlema toas oleja pääle oma helki, naesterahwa noorele, rooſilijele, meeldiwale, kui ka mitte klaſſikalik ilujale näole ja mehe kõrgele, wõlwitud otſa eſijele ja otſe aristokratlikudele näojoontele.

„Muidugi, kuulſin ja jain ma kõit aru“, wastas kiijitaw kuuwalt, wiimist lauſe lõppu iſeäralikult rõhudes.

Kerge puna lendas naesterahwa näoſt üle.

„Miks ja mulle jeda ikka ette heita püüad, et ja mulle Italia keelt õppetanud oled? Ta hääl wariſes.

„Ma ei heida jeda mitte julle ette, waid iſeeneſele. Ma iſe kannan ſüüdi, et ja tänagi jälle kõit jeda loba mõiſſid, mille tõttu ja jällegi hulguſeid enam uskuma jaad kui mind“.

Naesterahwas kahwatas.

„Seda ütled ſa, kuna ſa iſe kõit kuulſid ja kõrge haridusega mees oled! — Emiil, juſt ei ole põrmugi aru ſaamiſt minu hingest, ja ei ja kellegi ſüdant mõiſtma ja ja jaad... mind... õnnetuſs tegema!“

Tõſine walu wariſes neis, wäheſtes sõnades.

Plus mees tõmbas kulmud pahajelt fortju.

„See ei ole ſinuſugule naesterahwale jugugi ſünnis, et ja laiſtlejaid ja hulguſeid nii ſoajalt oma kaitſe alla wõttad, et ja oma ſihlatud peigmehele nende pärast haawawaid sõnu wõid ütelda... kunſti armastus... ha-ha-ha... kartus tõije töö eest, kõige korraliku õpimiſe ja eluwiiſi põlgatus, on jee, mis niijuguleid rändama kihutab, ei mitte „waba kunſt“. Kui neil wõimalik pole, teatrikunſtnikudeks hakkata, hakkagu nad tööle“.

Naesterahwa armas nägu oli kahwatu, kui jurnul. Sõna lauljumata astus ta laua äärde. Ka Emiil wakis; ta ſirutas käe afna poole, murdis jään õitſewa hiinarooſi küljeſt lumiwalge õie ja kiſkus jelle pikamiſti täkkideks, iſe troſjival pilgul maha wahtides! Sügaw ohkamine kuulſus laua ääreſt. Sirge neiu astus nooremehe juurde.

„Ma armastan ſind, Emiil“, ütles ta kindla häälega. „aga ma ei tohi oma elu ju kätte uſkuda, meie hinged jääwad teineteiſele igawesti wõõraks. Kuna ja külmalt minu armſama õie puruks kiſkuſid, käis walus etteaimdus mu hingest läbi, ka minuga ſünnib kord nii. See pärast on parem, meie lahkume. Ela hästi ja unuſta mind!“

Ta tõmbas järewa kuldjõrnuſe jõrmeſt ja pani ta lauale, juis astus ta ukſeſt wälja...

Pimedus mattab majad oma hõlma, külm tuul hulub poriſtel tänavatel ja wäikeſes kambriſeſ on nii wilu. Suurte jammudega kõnnib tore mehekoju edaſi, tagaſi, tuſane järelemõtlemine ilujal palgel aga laual järeawad faks jõrnuſt nii rõõmſalt, nii luſtilikult, nagu pääſtetud wangide jilmad, ſeinakell tiſjub ühetooniſelijelt ja maja teiſes otſas nuuſjub keegi kibedalt oma puruks läinud õnne üle ja eemal, wäikeſes wõõrastemajas näewad noored kunſtnikud und, naeratawaſt Italia taewaſt, „igawese linna“ hiilgawateſt tornideſt ja tulewiku loorberipärgadeſt, wõidetud kibeda ſilwaweega, iſe iſeſiwa kunſti ofkallijel teel...

M. Saawa.

Teadused.

Tulepurtskajad mäed.

Mullu ja tänawu on maakera sees peidus olevad looduse jõud õige fagedasti tunda olnud, ja pea igas maailma jaos kohutusi teinud ning kohati juuri häwitamisi korda saatnud. Pea iga loodusejündmuse vastu wõib ennast inimene kaitsta, aga maawärisemise vastu ei jõua inimene mitte wõidelda. Mõne jekundi jooksul jaawad rahwariffad linnad rufuhunnikuteks, wahel kaowad terwed külad ja linnad maa püesse.

Tulepurtskajaid mägesid on kahte liiki olemas: tegewuses olevad mäed ja kustunud mäed. Tulepurtskamised sünniwad esimeste juures iffa pikema ehk liihema wahaja pärast. Itna Italias peab enamasti iffa 10—15 aastat wahet, kuna läheduses olew Stramboli jugugi wahet ei pea. Wiimast mäge tuntakse 2000 aastat ja selle aja jooksul ei ole tundigi mööda läinud, kus ta mitte laawat ja tuhka wälja ei oles ajanud. Roguni teine lugu on Wesuwiga, ka Italias, keda juba ammu tuntakse. Teda peeti kuni 76 aastani p. Kr. täiesti kustunuks, kui ta häkitselt hirmsat häwitusi sünnitas. Sellest ajast saani on ta tegewuses, aga iffa pikemate wahaeegade pärast. Enne a. 1631, kus ta teist korda häwitusi sünnitas, oli ta pea 300 aastat ragune olnud. Sellest ajast saani peab ta ainult 3—5 aastat wahet.

Maakera pääl on 320 tulepurtskajat mäge tegewuses. Nendest on 119 mannermaadel, 201 jaarte pääl. Europa on tulepurtskajate mägede poolest wõrdlemisi waene. Rõige rohkem on neid Amerikas. Europa tulepurtskajate mägede arw on 16: 1 mannermaal, 15 jaarte pääl. Aafias on neid 107: 18 mannermaal, 89 jaartel. Ahwikas on 39: 17 mannermaal, 22 jaartel. Amerikas on 124: 83 mannermaal, 41 jaartel. Austraalias ei ole mannermaal ühtegi tulepurtskajat mäge, aga küll jaartel 32. Siis on weel Lõuna-jäämere maadel 2 tulepurtskajat mäge.

Tulepurtskajate mägede juurus on wäga

mitmejugune. Nende kõrgus muudab ennast aina. Kangel purtskamisel häwinewad nende ladwad fagedasti ehk nad langewad pärast purtskamise madalamale. Lõuna-Amerika tulepurtskajad mäed on kõige kõrgemad, nõnda on Kotopaxi enam kui 15 tuhat jalga Tjimboraso enam kui 19 tuhat ja Sahama enam kui 21 tuhat jalga (enam kui 6 wersta) kõrge. Rõige madalamad tulepurtskajad mäed on Kofina Jaapanis, enam kui 600 jalga, ja Maudana Santa-Kruusi saarel (Australias) ainult wähe enam kui 180 jalga (26 jülda) kõrged. Wesuvi kolu ehk tulewaus on enam kui 1800 jalga, Strambolil enam kui 1900 ja Kilaua oma (Australias) enam kui 14,000 jalga (4 wersta) läbi möötes.

Tulepurtskamine on üks kõige juurepärilijematest ja kohutawamatest nähtusest looduses. Pühike aeg ennepurtskamist kuulutab maa wabifemine lähenewat wäljapurtskamist. Purtskamise algul on sünninud nagu walataks wett kuumade jüte pääle, mis pärast poole, kui aur kange jõuga wälja tungib, nagu määratu juureks juurtükide mürinaks muudab. Kolu tungib igalt poolt kuum laawa (wedel, jula kiwi) wälja; mittu korda langeb kolu kokku ja saadab jeda paksemaid suitsu pilwesiid üles, kuna mürin iffa waljumaks läheb. Peenike tuhajarnane tolm täidab õhku, juured kiwi hulgard lendawad ülesse. See tuhk katab warsti kõik ümbruse ja surmab kõik taimed, loomad ja inimesed, olgu kas kange kuumuse, wäawli-auru ehk hapatistega. Tulepurtskamine ei sünnita mitte igakord laawa wäljabeitmist. Mõned mäed ajawad wäga wedelat laawat wälja, mis jõgedena igale poole laiali woolawad. Mittu kuud aurab laawa, enne kui ta jahtub: aastad kuluwad enne kui ta külmaks läheb. Tuhk lendab fagedasti tuulega 1000—1500 wersta kaugele ja heljub wahel aastate kaupa õhus, enne kui ta maha langeb.

Tulepurtskamine on arwatawasti selle tagajärg, et maakera jahtub iffa enam ja enam kokku küjub. Rahjuks on seni wähe tulepurtskajaid mägesid ja nende tegewused kui ka loomu uiritud, nõnda et praegu mingile kindlale otsusele ei jõua, aga loodetawasti küll tulewikus. —

Tulepurtskajate mägede tegewusel ja maawärisemiseil sündinud suuremad õnnetused olivad järgmistel aastadel ja kohtadel.

79 a. saiwad Pompeji ja Herfulanumi linnad Vesuwi purtskamisel otša. —

1667 a. oli Shemahas, Kaukaasias, 3 kuud wältaw maawärisemine, millal ka 80,000 inimest surma saiwad! — 1692 a. häwines Port-Rojali linn Jamaika saarel, Amerikas, millal 3000 inimest surma saiwad. — 1693 aastal häwinesiwad 54 linna ja 300 küla Sitsiilia saarel, Itaalias, millal 100,000 inimest surma saiwad, Catania linnas ükfi 18,000 inimest.

1703 a. saiwad Jedo linnas, Jaapanis, 200,000 inimest surma. — 1731 a. saiwad Pekingi juures, Hiinamaal, 100,000 inimest surma. — 1746 a. häwinesiwad Liima ja Kallas linnad Lõuna-Amerikas, millal 18,000 inimest waremete all surma saiwad. — 1751 a. oli maawärisemine Port-au-Prince (üttele portoprängs) linnas Haiti-Domingo saarel Amerikas. — 1755 a. oli maawärisemine Kwiito linnas Lõuna-Amerikas ja Lisjaboni ehk Lisboa linnas, Portugalias, millal 50,000 inimest 8 minutis surma saiwad. — 1767 a. oli maawärisemine Martinki saarel Amerikas. — 1788 a. oli maawärisemine Luusja saarel Amerikas; jurnute arw 900. — 1797 a. häwines Amerikas Santa-Fe ja Panama linnade wahel olew maa, millal 40,000 inimest surma saiwad,

1812 a. oli maawärisemine Karakasi linnas Lõuna-Amerikas; surma saiwad 12,000 inimest. — 1839 a. oli maawärisemine Martinki saarel. — 1841 a. oli maawärisemine Kap-Haitieni linnas Haiti-Domingo saarel; surma saiwad 4000 inimest. — 1843 a. häwines Pointe-a Pitre (üttele pöängtapitre) linn Guadlupi saarel Amerikas. — 1859 a. oli Kwiito linnas maawärisemine, millal 5000 inimest surma saiwad. — 1868 a. häwinesiwad mitmed linnad Peruumaal Lõuna-Amerikas, surma saiwad 20,000 inimest. — 1883 a. hakkasiwad 30 tulepurtskajat mäge Zaawa saarel tuhka, kiwa, muda ja tuld wälja heitma. Surma saiwad tolkorral 35,000 inimest. — 1895 a. häwines maawärisemisel Kamaisji linn Jaapanis. Surma saiwad 21,000 inimest.

1902 a. weebruarikuul oli Shemaha linnas maawärisemine, millal 4000 inimest surma saiwad. — 1902 a. aprillikuul häwinesiwad mittu linna Guatemala riigis Amerikas, kus sadanded surma saiwad. — 1902 a. aprillikuul oli maawärisemine Martinki saarel, Saint-Pierre (üttele sõngpiäär) linn häwines ja saarel saiwad enam kui 40,000 inimest surma. — 1902 a. detsembrikuul oli Andisjani linnas Siberis maawärisemine, millal linn üsna rufuhunnikutis langes, jääd juures umbes 16,000 maja ära purunesiwad ja kuni 7000 inimest surma sai ning warrandusliht kahju arwatakse 15 miljoni rbl. juureks.

1902 a. oli üleüldse väga palju maawärisemiseid, mis ka tänawu pea alatafa edasi wältab. Tulepurtskajad mäed, kes jeni kustunud ehk tegewuseteta oliwad, hakkasiwad tuld purtskama, mille pärast ütlemata palju häda, wiletust ja õnnetust sündis. Tulemägede rahutus ähwardas weel tänawu sügisel hädaohtu isearanis Vesuwi juures, kuhu uus tulekolu tekkis. *E. R. T.*

Bisutese piibu pärast.

Ingliskirjandusest T. J. Küla.

I.

„Ei — ilmas ega elades — ei lähe ma jellele mehele naiseks — kes suitsetab!... Zuba piibusuitsu ja pigi, kui ka mehe juust tulew hingedhu hais, on mulle wastu meelt; ja peale selle tahan ma oma mehe ainus ja esimene armas asi siin maailmas olla — mitte siis tema piip!... Ma ei wõi niisugusid armuwastandid jallida, kui mõni pigi piip ja lõhki käristatud tubaka pakkid!“...

„Teil ei saa mingiugust armuwastast olema — ehk mis wõite teie eluta piibuga wõistelda?!... Piip, kes alati mehel juus — see seisab tall ka sildames!... Ja olgugi see minu kõige weiksem „piisipiip“ mida ma omale alles nullu ostsin?“...

„Seep see libeduse karikas ongi, et mees-
terahwal ifka ja alati, esimeseks — tema piip
peab olema — aga mitte tema naene?“...

„Aga eks jeda asja saa siis ka muuta?“...

„Do?!... Olete teie nõus naesterahwale
jeda esimest paika andma?!... Hüüdis mijs
Fortesksu hiilgawail filmil. Aga ma ei juuda
jeda uskuda, sest et mehed warji walmis on,
uue sõpra wastu — wana tagasi waheta-
tama!“...

Ja siin kiirgasiwad ta filmakesed weel
elawamalt, ta wäikene suukene wedas nae-
rule ja jalafene löi pöranda peale kõpsu.

Mina seifin üsna nõuta jelle piijukefe
piigakefe ees.

Siis lausufin, täis mehe kindlust:

„Misjuguft ohwrit teie ka minult ei nõua
mina olen walmis jeda andma?!... Soowite
et ma mitte ei pea suitsetama — siis ei suit-
seta ma ka mitte enam!“...

„Ka jeda wäikeft piibukeft, — mitte enam!...
Küüdis Fortesksu kelmlisel naeratusel.

Ma tundsin endast taewalist iha, jeda
wäikeft kelmikest rinnale tõmmata, teda suu-
delda ja jälle, kuni wiimse hinge õhuni —
sundelda!

„Jah, ka jeda wäikeft piibukeft — mitte!...
wastafin mina tumedalt ja mull oli, kui
oleks keegi nägemata käega mu kõrist kinni
haarunud. Ma pidin kõike jõuudu kokku
wõtma — et mitte nutta!... „Ma ei saa siis
ka jeda piikeft piibukeft, mitte enam suit-
setama, kui aga see teie südame soow on ja
kui meie jelle peale...“

„Kui me jelle peale põhjalikumalt oma
asju läbi oleme mõelnud!“... Hüüdis mijs
Fortesksu istmelt püsti karates ja ukse poole
minnes.

„Mõelnud“?!... Kii siis ei ole teie meeleft sel-
lel ohwrit mida ma praegu toon — teie
meeleft mitte mingijuguft wäärtust, tähtsust?!...
Teie ei anna mulle nüüd kohe, kui jeda kuu-
lete, weel mingijuguft kindlat otjust ei loo-
tust?!...“

„Ma kahlen teie tõutuse juures! Ma pean
teid enne proowituse peale panema! Sest
kui väga fagedaste on meil waim küll wal-
mis, aga liha nõder!“...

„Ma saan oma tõutuse juurde, kindlaks
jäema; andke mulle aga ehk põrmufesegi

lootust, teie kae ja südame peale — et ma
mitte muidu...“

„Wist mitte muidu omi piibukefti nurka ei
wiska?.... Ha, ha, ha, haaa!... Lootma peame
me kõik, nii teie kui ka mina!... Aga ma
saan väga terafelt teid filmas pidama, teie
järele waatama, üksainus suitsete ainus
paberosifikene teie poolt — purustab meie
lootuste ja ootuste kantfid!... Zumalaga,
ärge aga oma wäikeft piibukeft ja jeda tõu-
tust — unustage?“...

Ja nende sõnadega libises wäikene mijs
Fortesksu ukseft wälja.

Ukse peale jäi ta weel põrmufeseks pea-
tama, käänas oma näu weel minu peale ja
naeris kelmliselt, mis tuba lagises.

See naer ei meeldinud mitte mulle.

Ma sain peaaegu pahajeks.

Selleft naerust fajas wõdrastaw, äsfitaw
— andku taewas mulle, mu jämedust and-
deks — jah saadanlik jalaline — kaja läbi!...“

II.

Maha murtult läksin ma oma kirjutus
kambrisse ja wistafin sinna johwa peale
pikkali maha.

Ma andsin oma mõttetele waba käigu.

Ma tuetafin kindlasti seljaga wastu joh-
waleent.

Mu ees laua peal lesis mu armas, wei-
kene piibukene... Seesama piibukene, keda
mijs Fortesksu nii väga näis wihkawat.
Kaminas põlewa tulekuma paistis ta peale
ja ma arwafin nägewat kuidas piibukene
nagu Zumalaga jätmiseks minu poole oleks
lummadanud.

Ma wõtsin ta etteaatlikult kätte ja sil-
mitsefin teda igast kandist. Mull oli, kui
näeksin ma teda oma elus esimest korda.

Siis pöördufiwad mu waated tubafakas-
tikese poole.

Ma tõtsin kastikese kaane, wõtsin kolme
uapuga tubakat ja hakkafin piipu täitma.
Ja selle toimetuse juures oli mull tundmus,
kui täidafin ma alles esimest korda — arg
koolipois kunagi — oma piipu...“

Ma tõufin istmelt ülesse, käänasin ukse
lukkku, lastefin akendele kardinaid ette, wõtsin
tuletikku ja tõmbafin tuld.

Kaua wõitlesein ma iseenesega: kas panna tuld piibule peale — wõi mitte?!...

Tuletikk põleb ära ja kärsutas mu näppu-
puhid.

Zmelikud tundmused afusiwad mu rinda.

Ma olin kui waras, omas kambris!

Uuesti tõmbasin ma tikkust tuld.

Ja uuesti põletasin ma oma näppu-
puhid! —

Nüüd sain ma selle mängu üle pahajeks ja paistasin piibu kõige tubaka kastifese-
ga ühes — nurka!...

Mu südamesse tärkas magus tundmus: ma olin iseenele peale wõitu saanud!...

Pikkas reas jooksiwad õhulõhke kujukused mu waimu silma eest mööda. Mis kõik ei suuda ma säärast kalju kindla loomuga teha?!...

Kui kiwi oli mu südame pealt kadunud — ma tundsin endas Kalewi jõudu! wõimu ja wäge; — ma olin wägilase tikki läbi teinud; — mu süda hüppas kui kewadesel ajal lambatall, karjasmaal ja oleks mu niis Fortesji siin olnud — ma oleks teda hullu-
pööra kallistanud!...

III.

Uuesti kargasin omalt istmelt üles.

Lahutasin ajalehe numbri laua peale lahti ja hakkasin sinna peale asju pakkima. Kõige enne omad paarkümmend piipu, tuba-
katoosid ja paberossi karbid. Wiimaks ula-
tasin nurgast oma kõige armsama wäike-
se piibutuse, ladusin selle weel iseäraldajel u-
hel toonil kõige peale ning puistasin oma tagawara kõige peale...

„Saagu nad ühel puhul huffa!“... rää-
kisin ma iseeneses, „kui ma ohwert pean tooma, siis toon dieeti!“... —

Nüüd tegin ukse lukust lahti, tõmmasin akende kardinad ülesse ja lükkasin aknad lahti. Siis keerasin ajalehe oma kraami ümber kooku ja tahtsin seda kõige täiega põ-
lewasse kaminasse paisjata.

Selle mõtte juures pigistasin ma omad silmad kinni.

Minut aega siis on kõik otjas!...

Siis hakkasin aga arwama: kas see ka hea on, mis ma teen?

Kas see ei ole mreelehullus kui ma oma

raha eest ostetud asju hakkamata ilma asjata ära huffama?...

Kas ei oleks kohjem jeda kraami kelle-
legi ära kinfida?... Mõnele waejele anda?
Kas ei peaks mõnda asja omale alles hoidma?
hõbe sigaritoos; see on ju hinnaline asi ja
pealegi mu jugulase kingitus?... Seda ära
põletada — oleks rumalus olema!... Weel
votasin ja wiwitasin ma minuti — siis oli
aga kõik hilja!...

Ukse peale sai koputatud ja uksest astus
minu ammu aegne sõber Ulgbli sisse, sõber
kes ilma sti ei suitsutanud.

Ma ei tahtnud et mõni teine oleks minu
jaladust mu suitsutuse materjali ära huffa-
mise asju, teada saanud ja ma äigasin
ajalehe kõige tubaka, piipude ja paberossi
toosidega laua pealt — nurka.

„Mis sa teed Jonatan?“...

„Do, mina?... Ma tahtsin siin jeda lauda
sugu korralt seada!... wastasin mina ja püü-
sin naeratada. „Sa näed ikegi, mäherdune
korralt olek siin walitseb?...

„Aga siin tubakas on ju niisugune wälja
nägemine, kui oleks teda praegust pöranda
pealt ülesse korjanud?... tähendas mu sõber
toolile istudes. „Null on aga julle wäga
tõsine asi seletada. Oleme ju jeimaale kõige
paremad sõbrad olnud. Sina oled kui sün-
dinud suitetaja tutaw, mina aga ei sui-
tuta põrnugi. Selles asjas peame me nõuu
pidama ja teine teisele lähemale astuma!“...

Külm higi tekkis mulle, jeda kuuldes, otja
peale. Kas ei saanud ta minu mõttest ja
ettewõttest wast aru? Kas ehk ei olnud
Ylli temale jeda juba ära rääkinud?...
Kas ta tõeste nii alatu ja armuta pidi
olema?...

„Ja mu wanakallis, nüüd peame me tõesti
teineteist mõistma hakkama,“ hüüdis tema
waimustawalt ja haaras mu käe oma piiku;
„Mina hakkamata ja suitsutama!“...

Täis imestust wahtisin ma temale silmi.

„Ja jah, ära nüüd imetse ühtigi! Ma
pean ka, nii kui kõik „mehed“ — ka suitsu-
tama hakkama!... Wõi loed sa jeda üheks
kiritööks — mis?!“...

„Mitte sugugi,“ wastasin mina külmalt,
õjawõtmata toonil.

„Sa ei ole täna sugugi heastujus; aga

fiiski pead mind õpetama kuidas ja millest ma pean peale hakkama?... Räägi ruttu, ma ei taha mitte minutitki oodata?...

IV.

Ma sain sõbra peale käimise üle pahaseks. Mulle tulivad need tundmused, piinad j. n. e. meelde, mis ma siis saan ära elama nähes — kui tema suitsetab ja mina ei wõi mitte ainustki suitsu, ainustki paberosfikest juba panna ja suitsetada?...

Ma lasjin teda natikene waewelda, oodata.

Mul oliwad hästi head sigarid, mida ma ainult oma waendlastele suitsetada andsin.

Need tõin ma nüüd wälja ja pakkusin sõbrale.

Ta hakkas kohe imema.

Tema palged wajuwivad auku — nii wägewaste oli mees ammetis.

Et mees suitsetades julgem oleks, siis hakkas ta kõnelema.

„Aga miks sina siis, mu kaimas, ei suitseta?... Mulle tuleb ette, kui ei salliks sina mitte enam suitsu haisugi?... Pane omale kah näkku?!“...

„A ei, mina olen mõneks ajaks suitsetuse maha jätnud ja seda mitte priitahtlusest! Tohtrid fundisiwad. Olla südamele kahjulik. Ja teieks — ka tühi raha raiskamine. Mõttelge ka põrmuke waeste peale?...”

„Mis?!“... hüüdis Ulgbli ärewal naeratufel.

Ma sain oma sõbra üle hirmus pahaseks. Kui aga tema kahwatanud nagu aga filmas, oli mull temast kahju. Ta waikis. Kui tema ju küllalt oli sigarit imenud, pani ta tema wiimaks laua peale ja waikis.

See oli imelik. Ja et teda jutule wedada tõin ma wiina ja pakkusin oma sõbrale: ka ise tahtsin ma oma tuskä wiina läbi eemale peletada.

Wähe haawal tulime me mõlemad hea meeleolu juurde tagasi: Ja siin hakkas Ulgbli seletama, et tema ise ei oleks ilmaski enese peale seda piinawat kohustust koormanud, et suitsetama hakata tema olla selleks kui sunnitud saanud. Tema olla ühele inimesele auu sõna annud — et suitsetma saab

õpima! Ja see inimene olla üks ime ingel ilus — naesterahwas — kes mitte mingitingimisel muidu temale mehele ei tule, kui tema ei suitseta!..

Ujalbus ujalduse wastu.

Ka mina jutustasin temale pifarsilmiil, et olen ühele naesterahwale oma auu sõna annud — mitte enam suitsetada?!...

„Ma ei jõua, ei wõi oma lubadust mitte täita!“... lõpetasin mina südant lõhestawa hüüdega.

„Ja mina niisama!“... ahastas tema. „Aga ma olen fiiski sunnitud suitsetama muidu ütleb ta mulle ära?!... Kui me jaoksime kuidagi moodi wahetust teha?... Sina jaoks omale üli armsa ja hoolitseja naesterahwa, kes alati walmis on sinu terwise eest kõige juuremat hoolt ja muret pidama — naese kelle ülem õnn waeste awitamine ja wigaste prawitamine on!“...

„Aga mina?... Mina jaoks sinu õnne üle hirmus kade olema?... Sina jaoks omale selle Zumalise armsuse ja iluduse ühe kräufuga majasse!... Lööme käed?... Ega wahetus — wargus ole?... Meie saame ühteist ise neile ette panema!... Nii on siis asi üle?!“...

„Ma olen sellega täieste ühes nõuus, ma usun sind, — aga kes siis see naesterahwas on?!...“

„Ma arwan et sina teda küllalt tunned — see on ju piikene misšis Lilli Fortesku!... Aga mis sul wiga on?...”

Seda nime kuuldes tegin ma koledat healt ja purustasin oma ees lejiwa tubaka karbi.

„Mis mul wiga?! Geslid... ei hobused oleme me mõlemad, kui me weel mingisugust wahetust peakšime tegema?!... Meid on mõlemid ninapidi weetud!“...

Rambris walitses furma waiksus.

Ulgbli wistas oma suitsewa sigari kaminasse.

Ja mina ulatafin kae oma weikese piibuse järele wälja, mida alles minewal aastal ostsin!...

Temas oli tubakas sees ja ma pistin põlema.

Ja nüüd hakkasime laginal naerma.

„Oh sina wäikene wõrukael?!... Temake räägib, et suitsetamine talle wäga kahjuline

asi olla ja et ta mitte peale mehe — mehe piipu kallida ei wõi!“...

„Mulle kinnitas aga temake, et ta ühtki meest näha ei suuda, kes mitte ei suitsuta!... Mees ei ollagi mehe nägu, kui tall mitte suits juus ei ole!... Tubaka suitsutamise teha teda alles selleks!“...

„Ma arwan, et meie kumbki temakesele ei meeldinud ja sellepärast panigi ta meile mõlemile niisugused wastik küsimused ette!...“

Järgmisel päeval saatsime meie miss Fortesfule järgmised read:

Kallis neiu!

Meie alamal nimetatud oleme sellele kindlale otjusele tulnud, et me kumbki oma harinud elukombest lahutada ei wõi ja et me iseenestest mingisugust wõdrastawat elumaitset figineda ei taha lasta — sellepärast palume meid meie piibuuitsutamise, ehk mitte suitsutamise pärast lahkesti wabandada.

Teie lahked

Wilsam Johnson ja
Johnn Ugbli.

Körtji wili.

Witt elust. J. D. Feldmann.

Mõnedki Wihltla walla mehed rõõmustasivad kõrtside kadu ajal, et nende walla piiridest nüüd Baali templid kaawad, aga wale suurem osa walla kogu häali oli selle poolt et monopoli- kui ka ille- post nende piiridesse seataks. Ülemus oli ka nõuus ja alkoholi hallikad saiwad ajukohad Wihltla walda.

Enne monopoli- ja ille poodi oli Wihltla wallas 6 kõrtsi, mis kokku umbes 4000 rubla renti maksiwad. Patendi rahad ja kõrtsi meeste oma ülespidamised juurde arwata, siis weel seda meeles pidada, et kõrtsi

mehed kõik toredasti elawad ja ka musta päewade jäuks raha korjata wõiwad, wõib julgesti arwata, et Wihltla kõrtsid 8000 rubla aastas puhaft kaju sisse pidiwad tegema. Et niipalju kaju saada, peab vähemalt 30—40 tuhat rubla eest wiina ja õlut ära müüma. See ei olnud weel kõik. P. linnas R. uulitsal oli terve rida trahterisid ja õllepoodisid, mis enamiste kõik Wihltla meeste küttru peal elasiwad.

Et küll „kadu“ ajal joogi kohtasi ainult faks jäeti, aga joomine ja kõrtsi tülid ei ole sellepärast suurt wähenenud.

Wihltla mehed on mujalgi kuuljad joomise ja kallamise pärast... Siig joomist ja kõrtsisid ei kiida nad ise sugugi, aga parajasti juua, jeda peetakse Wihltlas kõige tarkuse ülemaks otjaks. „Wõta pitsi ja pea aru!“ see on juhtmõte, mille järele Wihltla mehed teewad. Et nad pitsi wõtawad, on küll teada, aga kas ka aru peawad, jeda ei wõi ma kahjuks mitte ütelda, aga olgugi siin weike pildifene sellest.

Oli just juuni kuu püha päewane õhtu, kui jällegi Wihltla noored kui wanad „topsi“ sõbrad oma jooma jumala Bachusele oma „halwa aegadega“ kogutud kopikuid ohwerdasiwad. Jooma meeste müra ja käre oli suur.

Korraga lükkati ille poe uks raqinal lahti — ja faks noort meest astusiwad tral-litades üksteise kaelas kõlkudes uksest wälja. Mehed nähti tubliste „wintis“ olewat ject et sanmud enam sihti ei jõudnud filmas pidada, waid siia ja sinna kalbusiwad.

„Mart jai mu käest täna tulise naha täie!“ jutustas lähem, meestest, kus nad küla poole taarudes edasi astuwad. „Ma andsin talle weel nii, et aga ümises käes. Tulgu ta teine lord weel mind narrima, küll ta siis näeb, mis ta saab! Mart ka mõni mees ja julgeb mind jõimama hakkata? Ma wõisin ta tutti pidi kinni ja wirutafin ta wastu maad, nii et ta ei teadnud kus alumine wõi ülemine ots oli. Karwa- tuff null weel praegu peos mis wälja tõmbafin, et rakkus, tema peast. Kui ta maast üles tõusis ja löi mind, siis ägafin talle noaga nii, et põrandale waguji jäi! Laf ta nüüd aitata ja witada, kui juba fere täis nii on, et mäle-

tada wõib! Ratsju mull wafika-nima, kes julgeb minu wastu hakata!"

"See oli ta findrile päris paras! Kulus ka minakale sarnane jafuska ära!" naeris pikkem ja mõlemad ümijefiwad selle peale roppu laulu.

"Mihkel, kas nüüd üsna kodu lähme?" küsis pikkem noormees, laulu lõpetades.

"Mis, kurat kodu! Lähme „tädiranda!“... Aga kuhu?... Postoi lähme Hallikule Anne waatama, on teine pehme paks „musu rullife!“

"Minugi pärast!" kiitles teine ja nad lätsiwad.

Hallikule jõudes, mindi ka kohe kõrwal kambri Anne juttule, kus kaua jorutati, kiideldi, lauldi ja müürati.

"Minge koju ja magage endid selgeks!" julges ka Anne poistele ütelda.

"Mitte eme, kui ja mulle ühe musu annad," ütles Jbaku Mihkel, lähem poijs.

"Seda wõid ja kaua oodata!"

"Mitsipärast siis mitte Anne?" küsis pikkem. "Kas Mihkel pole ilus poijs?"

"Ja muidugi," wastas Anne pilgates. "On ka täna kõrtsijst uued ehted kaaja toonud." Sellega tähendas neiu Mihkli otsja esise pääle, kus sinised muhud näha oliwad.

"Kellega oled ja jälle kokku puutund?"

"Teise küla poistega," wastas Mihkel tumedalt. —

Päite pistis oma esimesed walguse kiired uhkelt taewa serwale, kui kangelased Hallikult kodu poole astuwad.

"Kes teab kas Mart jalule saigi, ehk puhkab praegu alles kõrtsi pingi all!" naeris Mihkel.

"Mis see meisje puutub — meie pärast puhaku wõi terve nädali!" naeris ka pikkem poijs.

Nii pea kui Mihkel koju jõudis ja omad uuemad riided seljast ära wõttis, astus kohalik kordnik paari mehega sisse ja nõuudis Mihkeli järele.

Mihkel ehmatas näust walgeks, nii et ta tagaspidi sängi serwale langes.

"Mihkel Sirkel, sind saab kui Mart Kiwi tapjad süüdistatud ja finni wiitud." rääkis kordnik Mihkli ette astudes.

"Ma ei ole teda tapnud," ütendas Mihkel.

"Seda ütenda kohtute peal; mull on käst sind siduda ja ära wiia!"

Mihkel wiidi wangi hoonesse.

Ta oli ju tõeste Mart Kiwile niisugust hoobi annud, mis elu küündla kustutas...

Mis sai aga Mihklift?

Mis muud, kui teda saadeti kui karnast lammasst meie hulgast ära — kaugele külmale maale.

Ja, jah, jeda toob meile weel see põlastaw kõrtsi wili...

Palwe.

1.

Weel woolab Niilus õitswas orus
Ja kastab kaunist Kaani maad,
Weel palmipuude ladwad norus
Seal kallist wilja kannawad.

2.

Weel kauge minewiku põnest
Meil jutustawad kunstitööd,
Nad wana, halli ajaõuest,
Meil walgustawad seda ööd.

3.

Mis endist rahwast, endist teadust
Kui udu rüpes uinutab,
Mis kattab kinni endist seadu.
Ja endist usku warjutab.

4.

Kuid kadund muistne wägew rahwas
Kes asus Niilus kallastel —
Kes töös ja sõnas oli wahwas
Tark, osaw, kunstil, teadustel.

5.

Sa aga, kes sa kõiki seadnud
Sa oled weelgi muutmata,
Sa oled seda ette teadnud
Et kõik see pidi kaduma.

6.

Su tahtel kauwad rahwad ilmast
Ja kaub nende teadus ka,
Kui kautawad sihti silmast
Mis sinule wõib juhtida!

7.

Oh Issand! Hoia püha teadust
Las' kaunist kunsti kaswada,
Kuid nii, et see su riigiseadust
Ei püüa ümber lükata!

8.

Siis kosub inimeste sugu
Ja sammub jäedwa õnele,
Siis tulu toob meil iga tegu
Waim walmib taewa elule!...

Marie Haawa.

Lapsele.

Puhka weel mu lapsuke
Puhka, puhka wäikene —
Eluteel on ohakad
Kes sind wäikest ootawad.
Elutormid tuiskamas
Õied orus — sügawas;
Puhka wäike, oota weel —
Mured, waewad, alles ees!...

Elwine Feldmann.

Kaugel.

Kaugel siit mu kuldne kodu.
Kallis kaswamise maa —
Seda mõtlen ühte soodu
Wõersil waikse waluga.
Kaugel kohisewad kased,
Kõrge aw kuusik kuldane —
Wali saatust, kas mind lased
Kord weel kalli kodusse?...

I. A. Feldmann.

*TOIVU VAALMA
KOGUST*

Tõeterad.

— Ilus ja lollakas naesterahwas on niijama kui kallis kiwi kelle hind alati ühesugune seisab. Tark ja kawal naene selle wastu aga kui teatri ettekandja — teda peab alati hindama ja filluma.

— Iluduse ümber sõrmitsewad kõik, oli ta noor ehk wana ja nii mõnigi kõrwetab omad tiiwad tema hiilguseläikes ära.

— Ka iluduse kandja, peab oma ilu all kannatama.

— Miks on ilusad õunad ifka ussitamud? Sellepärast just — et nad ilusad on! —

— Znimene, kes oma puudust tunneb, on juba paremuse ja paranduse läwel.

— Kõrgelle ja ifka weel kõrgemale lendab teadusewaim — aga ainult alt, maa pealt, leiab ta iseenele õiget rahu ja õnne!

Taljad.

Üksta kõik kes jai.

Renal kewadel on inimesi Narwa wakfalis kui puru koos. Süüfides weereb sõit platswormi ette. Znimised astuwad waguniteft wälja ja sisse.

Teine kell.

Ühfides jookseb weel üks Zuint platswormi ja hüüab hädaldawa healega:

„Maier! Maier! Maier!“...

Ta käib kõik waguni ääred läbi ja hüüab ifka seda üht nime.

Uudistades pistab ühest waguni afnast teine Zuint oma pia wälja.

„Ahaa! Siinsa oled!“... kisedab Narwa Zuint ja tõmmab teisele tulise kāraka wastu wahtimist

„Ai, ai, ai! Miks ja mind lööd?!“...

„Dled ja Maier?“...

„Miskjugune Maier? Mina olen Baier?...“

„No kui ja mitte Maier ei ole miskjapäraft piisid siis pia afnast wälja? Just Maierile tahtsin ma niifugust palka maksta! Just temale wakfale, kes minu sehwti riffus!“...

„Aga lubage... auu teotus... nimi...“

Kolmas kell.

Sõit liigub paigast.

„Ei miski, ei miski — Maier ehk Baier — üksta kõik! Wõtke heaks!“...